

2011, m t năm đánh d u nhi u s p đ n t ng

M t c u bé ph t c Ai C p và Tunisie ăn m ng s s p đ c a Hosni Mubarak tr oc s quán Ai C p t i Tunis, ngày 11/2// 2011.
REUTERS/Zoubeir Souissi

□

Năm 2011 là m t năm đ y p nh ng s ki n làm thay đ i th gi i, thay đ i s ph n, s nghi p c a không ít chính khách.

Nhìn i nh ng bi n đ ng x y ra trong năm 201, ph tr ng báo Le Monde cu i tu n này ghi nh n 2011 là m t năm c a s s p đ .

Đó là s s p đ c a nh ng th ch đ c tài đã ăn sâu bám r t hàng ch c năm qua nh ng n c B c Phi mà ng i ta c nghĩ là vĩnh c u, nay b ng ch c b c n gió c a "Mùa xuân R p" đ c kh i d y t n i b t công c a ng i dân quét s ch, hay đó còn là s s p đ c a nh ng cá nhân đây quy n l c gây khi p s cho không bi t bao ng i trong m t th i gian dài. Năm 2011 cũng đã ch ng ki n s đ v s nghi p c a nh ng nhân v t đ y quy n th nh ng l i không không ch ng n i "con qu " trong chính b n thân mình.

Trong s báo cu i năm này, ph trang cu i tu n báo Le Monde l t l i nh ng s ki n n i b t năm 2011 qua bài vi t: "2011, năm c a s s p đ".

Đ u tiên, t báo nhìn v Tunisia và nhà đ c tài Zine El-Abidine Ben Ali. S vi c b t đ u vào tháng 12/2010 t v t thiêu c a m t ng i bán hàng rong b c nh sát t ch thu hàng hóa. Sau đó, làn sóng bi u tình b t đ u lan r ng, đ n m c mà t ng th ng Ben Ali ph i ch y sang t n n t i R p Xê Út. Đ n tháng 2, ng i dân Ai C p xu ng đ ng bi u tình đòi t ng th ng Mubarak ra đi. Phong trào ngày m t l n m nh, quân đ i ngày càng r i xa ông. Đ n ngày 11/2, ông chính th c t ch c sau 30 năm ng i gh t ng th ng.

T i Côte D'Ivoire (B Bi n Ngà), tranh ch p b u c t ng th ng gi a hai ông Laurent Gbagbo và Alassane Ouattara đã đ a đ t n c vào trong vòng n i chi n.

V i s giúp s c c a quân đ i n c ngoài, đ t bi t là Pháp, phe ông Ouattara đã b t đ c ông Gbagbo vào ngày 11/4. Sau đó ông này b đ a ra xét x t i tòa án hình s qu c t i La Haye. Đây là v c u nguyên th qu c gia đ u tiên b xét x t tòa án này.

Đ n đ u tháng 5, t c g n tròn 10 năm sau s ki n 11/9, quân đ c nhi m c a M đã b t ng t n công dinh th c a trùm kh ng b Oussama Ben Laden ngay trên lãnh th c a Pakistan. S vi c là m t th ng l i c a t ng th ng Obama, nh ng gây sóng gió không ít cho quan h hai n c.

Ngày 14/5, m t v bê b i tình đ c làm ch n đ ng báo chí th gi i đã x y ra t i khách s n Sofitel New York. Ngày đó, ông Dominique Strauss-Kahn , khi y là t ng giám đ c qu ti n t qu c t IMF, đã b c nh sát M b t giam vì b m t cô h u phòng khách s n t cáo xâm h i tình đ c. Dù ông DSK đã đ c tr ng án, nh ng s vi c đã khi n ông m t chi c gh t ng giám đ c IMF và chi c gh t ng th ng Pháp mà ông có nhi u kh năng giành đ c vào năm 2012.

Đ n l t lãnh đ o n c Ý, đ i s c ép c a cu c kh ng ho ng tài chính Châu Âu, và c a nhi u v bê b i tình đ c, th t ng Silvio Berlusconi bu c ph i ra đi vào gi a tháng 11.

Cu i cùng, Le Monde quan tâm đ n s ph n c a ông Kadhafi t i Libya. Phong trào n i d y

n c này b t đ u vào tháng hai. Đ n tháng tám, phe n i d y chi m th đô Tripoli, và đ n tháng 10 đã h sát m t cách dã man nhà đ c tài Kadhafi sau 42 năm ông này lãnh đ o đ t n c.

M l p đã l p i sai l m chi n tranh Vi t Nam i Irak

T p chí Le Nouvel Observateur dành h s dày 48 trang khai thác nh ng s ki n n i b t trên th gi i trong nh ng th p niên 1960, trong đó có cu c chi n tranh t i Vi t Nam . Bài vi t ch y dòng t a khá n t ng: “Vi t Nam : M t cu c chi n b n th u và vô c”.

T báo nh c i, trong h i ký xu t b n năm 1995, Robert MacNamara, b tr ng qu c phòng đ i th i hai t ng th ng John Kennedy và Lyndon Johnson, cho r ng, sáu tháng đ u năm 1965 là giai đ n then ch t c a cu c chi n tranh Vi t Nam, b i đó là lúc M chu n b và b t đ u leo thang chi n tranh. B ng ch ng là vào cu i năm 1964, M ch có 23 000 “c v n” t i ch đ giúp quân đ i c a chính quy n Sài Gòn, thì đ n tháng 7 năm 1965, có đ n 80 000 lính M đ t chân đ n chi n tr ng này.

Cùng lúc đó, M th c hi n chi n đ ch “S m r n” kéo dài ba năm t n công mi n b c. c tính, s l ng bom M ném i mi n b c còn nhi u h n s bom đ c rải trên toàn cõi Châu Âu h i th chi n th hai. Đó là giai đ n then ch t, theo Macnamara, cũng vì chính giai đ n này Washington b kéo vào trong cu c chi n không l i thoát.

M t cu c chi n chia r ng i dân M sâu s c nh t k t cu c n i chi n Hoa K h i gi a th k 19. M t cu c chi n vô ích vì năm 1975 quân đ i Hoa K ph i tháo ch y kh i Sài Gòn.

T chi n tranh Vi t Nam, t báo nhìn v cu c chi n mà M ti n hành i Irak v a qua. T báo nh n đ nh, th t khó tin khi g n 40 năm sau, M l p i sai l m trong cu c chi n Vi t Nam, nh ng sai l m mà Macnamara t ng c nh báo: “C ý nói đ i Qu c h i và báo chí, không hi u rõ l ch s và văn hóa c a k thù, đánh giá quá cao vai trò c a công ngh hi n đ i, xem th ng đ lu n qu c t ...”

Qatar tài tr cho dân ch l n các phong trào H i giáo c c đoan

“Qatar: V qu c v ng đáng g m”, đó là t a đ bài vi t c a t p chí Le Nouvel Observateur ph n ánh hi n t ng n c này v a ng h ng i n i d y trong mùa xuân i R p, v a ng h các phong trào H i giáo c c đoan.

Năm 1995, Qu c v ng Qatar ông Al-Thani đã tru t ph cha đ lên ngôi. Khi y, Qatar ch ng có ti ng tăm gì trong khu v c, i i bên c nh hai c ng qu c Irak và i R p Xê Út. Vì th , ông Al-Thani đã tìm m i cách thu hút s chú ý c a m i ng i mà không ng i ch p nh n đánh đ i: cho M thi t l p trên lãnh th Qatar căn c không quân đ c xem là i n nh t ngoài n c M , thi t l p quan h v i Israel, đ ng thái đ c xem là duy nh t trong các n c Vùng V nh, tài tr và k t thân v i nh ng lãnh t H i giáo chính tr , ngay c ng i H i giáo c c đoan, trong đó có

lãnh đạo phong trào Hamas của Palestine và lãnh tụ dòng Hồi giáo Ennadha ở Tunisia.

Khi phong trào mùa xuân ở Ảrập nở rộ, Qatar có dịp phßng tißn đß tißn lên vị trí tiên phong, tổ chức đài truyền hình quốc tế Al-Jazeera với 50 triệu khán giả, dòng hàng khách tißn thu đßc tổ đßu hßa, rßi các mối quan hệ với cả hai phái “chính, tà”. Thêm vào đó, ông Thani còn biết tranh thủ giai đoạn lu mờ của các nước Ảrập để đưa Qatar tißn về phía trước.

Đßi với Ai Cập, quốc gia ông Thani ghi dấu từ lâu, bắt đầu vào năm 1995, khi ông mất cha mình, thì lính bố vệ vua cha bắt con ruột tß phß đã chißn đßu đßn hßi thß cuối cùng. Các quân nhân này đßc cho là của Ai Cập.

Còn về phía tßng thßng Ai Cập Mubarak, ông này lo ngại về thß Qatar ngày càng lớn mạnh trong khu vực. Tổ đßu phong trào nßi đßy ở Ai Cập, đài truyền hình Al-Jazeera không ngừng tuyên truyền giúp phe nßi đßy.

Đßn với Libya, Qatar đßu tß nhân tài và tß cho phe nßi đßy. Thani trang bị hßn cho phe nßi đßy một kênh truyền hình trên lãnh thổ Qatar để phát sóng trên toàn lãnh thổ Libya. Trong hàng ngũ liên quân NATO, Qatar cũng gßi đßn 6 máy bay tham gia không kích, và hàng trăm lính tham gia vào hàng ngũ quân nßi đßy.

Nói về việc đßu tß vũ khí cho phe nßi đßy, tß báo cho biết, Qatar   u   i các t  ng l  nh Hồi giáo cấp đoan, như t  ng Abdelhakim Bel Hadj, th  ng l  nh quân đ  i của chính quyền quân n  i đ  y t  i Tripoli. Ông này t  ng là thành viên của phong trào Hồi giáo cấp   oan Jihad thân cận với Al Qaida.

Khi cuối cùng kết thúc, tßng tham mưu trưởng Qatar còn đáp máy bay đßn Libya để th   sát tình hình, và bắt ng  i dân ph  n đ  i đ  i. Về tßng tham mưu này còn g  i thi  u ông Hadj cho các t  ng l  nh ph  ng Tây.

Hßi cuối tháng 10, chính quyền mới của Libya lên t  ng ch   trích r  ng Qatar đã vun t  n đ  u t   cho nh  ng ng  i h  i giáo cấp đoan và có mưu để th  ng trị Libya. Nh   vậy, t  m  t “ân nhân”, Qatar bắt ng  ng ch  c trở thành “bị cáo”.

T  i Tunisia, ng  i n  i đ  y cũng bắt đầu ph  n đ  i quốc gia Qatar do cho rằng ông này đã tài trợ cho dòng Hồi giáo Ennahda tranh cử.

Còn ở Ai Cập, các t  ng l  nh quân đ  i đang n  m quy  n để   u hành đ  t n  c ra   nh c  m các t  ng cấp đ  ng hay h  i đoàn nh  n tài trợ t   n  c ngoài. Mục đích sâu xa theo t   báo là để ngăn

chán Qatar tài trß cho tß chác Huyßng đß Hßi Gißo.

Tuy nhiên, Qatar bß ngoài vßn mußn giß hình ßnh là ân nhân cßa các cußc nßi dßy trong thß gißi ß Rßp. Chißn trßng mßi mà Qatar nhßm đßn là Syria . Tßi Lißn đßan ß Rßp , Qatar đã không ngßn ngßi chß trích chß đß al-Assad. Qatar đã cß ông Hadj đßn giúp quân đßi phe nßi dßy ß Syria .

Tóm lßi, Le Nouvel Observateur nhßn đßnh, Qatar có nhißu mßi quan hß nguy hißm và nhißu tham vßng quá đáng, bßi thß, dù mußn gây thißn cßm vßi thß gißi, nhßng mßi ngày lßi chußt thêm nhßng hßn thù.

Hy vßng gßi cho nhà lßnh đßo mßi cßa Bßc Trißu Tißn

Liên quan đßn nhßn vßt kß thßa ông Kim Jong-il là Kim jong-un, phß trang cußi tußn cßa Le Monde có bài đßt câu hßi: “Nên đßt cho Kim Jong-un danh hißu gßi đây?”.

Tß báo nhßc lßi, tß khi đß cß công chúng bißt đßn, chàng trai tußi chßa đßy ba mßi này đã nhßn đß cß nhißu mßi hißu: Hoàng tß bé nhß đßy nhißt huyßt, đßi úy trß, và hißn tßi là Ngß ßi kß thßa vß đßi.

Thß là tß đây, Kim Jong-un phßi làm vißc cho “xßng đáng”vßi cha mình, ngß ßi có rßt nhißu mßi hißu: “Mßt trßi thß kß 21, Thißn tßng vßnh quang, Nhà lßnh đßo chính trß xußt chúng, Vß chß huy bßch chißn bßch thßng có tinh thßn thép...”

Tß báo kßt thúc dßm: Chúng ta hy vßng rßng nhà lßnh đßo mßi sß không bß gßn cho « mßi hißu » là : “Đßa trß khát máu”.

Tßi “khi quân” vßn còn ß Thái Lan

“ß Thái Lan, phßm tßi khi quân có phßi là mßt vßn đß nghiêm trßng không?”, câu hßi này cũng chính là tßa đß bài vißt cßa phß trang cußi tußn cßa Le Monde vß tßi xúc phßm hoàng gia ß vßng qußc Thái Lan.

Tß báo cho bißt, ngày 8 tháng này, mßt công dân Mß gßc Thái Lan đã bß tòa án tßi Bangkok tuyên án 30 tháng tù do đã đßch mßt bßn bßn tißu sß thußc dißn cßm cßa nhà vua Thái Lan. Trß ßc đß, mßt ngß ßi Thái 61 tußi cũng đã bß kßt án 20 năm tù vì đã gßi bßn tin nhßn SMS cho mßt thß ký cßa thß tßng, các tin nhßn này bß chính quyßn cho là xúc phßm hoàng gia.

Theo tß chßc theo dßi nhßn quyßn Human Rights Wach, năm 2009, sß vß kßt án tßi khi quân ß Thái Lan là 164.

Vào năm 2010, con số này đã tăng lên đến 400. Thái Lan, hiện tại, được vua không có quy định chính trị, nhưng lại được xem gần như là một thị trường mới. Phó thủ tướng Thái Lan đã thông báo số cho thành lập một ủy ban chuyên trách việc đóng các trang mạng báo cho là xúc phạm hoàng gia.

Tình trạng công nhân Trung Quốc bất mãn đã đến mức báo động

Trong mấy năm nay, tại Trung Quốc, cuộc sống ngày càng đắt đỏ, người dân, nhất là những công nhân xuất thân từ nông dân thì ngày càng cảm thấy bất mãn, gần đây, họ không ngừng biểu tình, đình công đòi cải thiện điều kiện lao động và tiền lương.

Tuần san L'Express phân tích số việc qua bài viết: "Tại Trung Quốc: số ngân hàng sụp đổ giai cấp công nhân".

Số kiện được tố cáo được đưa ra là về đình công của công nhân một nhà máy thu mua tập đoàn Hi-P chuyên sản xuất linh kiện như và điện tử cho hãng Apple tại Thành phố Hồ Chí Minh.

Chỉ nhà máy mua của công ty đến một địa điểm khác rất xa, gây bất tiện cho việc đi lại của công nhân, trong khi lương giờ làm việc của họ đã khá nhàn hạ, mỗi tháng họ chỉ có 3 hoặc bốn ngày nghỉ.

Đối với công nhân, việc đến nhà máy để nghỉ ngơi và việc sa thải họ. Họ cảm thấy bị chèn ép, bị kiểm soát chặt chẽ. Họ tập trung để nghỉ ngơi bên ngoài hàng rào công ty. Một vài người đã bị bắt. Phong trào bất đồng có quy mô kể từ năm ngoái. Khi đó, công nhân của các nhà máy thu mua hãng Honda cũng đình công để đòi. Tại các khu kinh tế Thâm Quyển, 14 bốn công nhân đã bị bắt tại chỗ. Một số nhà máy buộc phải nhượng bộ.

Với việc nhanh chóng được giải quyết mối quan tâm và họ nên một số cảm thấy. Kết quả là, liên tiếp sau đó xảy ra các về đình công khác. Đến hiện tại, giới chức đã phải tăng lương công nhân lên từ 15% đến 20%.

Tuy nhiên, dù lương tăng nhưng đời sống công nhân cũng không được cải thiện do giá cả cũng không ngừng tăng theo. Thêm vào đó, hai thị trường xuất khẩu chính của ngành công nghiệp Trung Quốc là Châu Âu và Mỹ đang thiếu hụt nên đến đợt hàng cũng giảm đi.

Giới chức tại Trung Quốc vì thế cũng gặp khó khăn và tìm cách giảm chi phí, trong đó có việc di chuyển nhà máy đến những địa điểm sâu trong đất liền, nơi mà giá nhân công còn thấp hơn nữa. Làn sóng bất mãn liên tiếp diễn ra, hầu như ngày nào cũng có đình công.

Nói về phần năng lực chính quyền, tờ báo cho biết, sự phân ngành mà địa phương là khác nhau. Có nơi như Quảng Đông thì chính quyền khuyến khích công nhân và chủ doanh nghiệp thoả hiệp tránh xung đột đáng tiếc, có nơi như Thượng Hải thì công an lại dùng vũ lực để đàn áp người đình công. Trong khi đó, hoạt động của các công đoàn lại không hiệu quả và mang tính hình thức. Do đó, phần đông người đình công đã phải bỏ cuộc ngay.

Người Việt Việt là nhân vật năm 2011

Ban biên tập phụ trang cuối tuần của Le Monde bầu Người Việt Việt làm nhân vật của năm 2011. Tờ báo dành 6 trang để nói quá trình “vào tù ra khám” của nghệ sĩ ly khai này. Nguyên nhân chọn ông được tờ báo đưa ra là “Do ông đã tỏ ra kiên trì rõ ràng cho giới li khai Trung Quốc”.

Trong khi đó được giảm bớt của tờ báo này bầu chọn nhân vật của năm là nhà đấu tranh chính trị Stephane Hessel, 94 tuổi, người Pháp. Ông là tác giả của quyển sách mang tên “Indignez-vous” (Các bạn hãy phản nã lên đi).

Quyển sách dày 32 trang, được bán được 2 triệu bản tại Pháp, và 2 triệu bản ở khoảng 40 nước khác, hiện tại đang tiếp tục được dịch và phổ biến trên thế giới. Quyển sách có tầm ảnh hưởng quan trọng, góp phần không nhỏ vào phong trào “Nhân quyền người phản nã” lan rộng tại Tây Ban Nha đến Mỹ và khắp nơi trên thế giới.